

Komentaras

2016 02 19

Akcijų rinkų šuoliai atsispindi ir gyventojų kišenėse

Nuo 2016 metų pradžios finansų rinkose vyravo itin pesimistiškos nuotaikos. Europos akcijos prarado virš 10 proc. savo vertės, o JAV rinka krito beveik 6 proc. Daugumai investuotojų ramybės neduoda klausimas, kiek ši tendencija išsilaikys. Paprastiems gyventojams taip pat svarbu, kaip svyravimai ir panika rinkose paveiks jų asmeninę finansinę situaciją. Nemažai žmonių kaupia pensijų fonduose, be to, ženklūs akcijų rinkų kritimai ir kilimai dažnai sutampa su palūkanų normų pokyčiais, kurie, savo ruožtu, paveikia paskolų ir indėlių sąlygas. Taigi, akcijų svyravimai ir panika rinkose daro įtaką eilinių gyventojų finansinei padėčiai. Šiuo metu galime išskirti tris pagrindinius veiksnius, lemiančius tolimesnius neramumus finansų pasaulyje.

Kinijos „kieto nusileidimo“ baimė. Praeitą rugpjūtį, Kinijai devalvavus juanį 5 proc. JAV dolerio atžvilgiu, buvo išprovokuotas staigus rinkų smigimas. Suprasdami, kad skola ir neefektyviu kapitalo paskirstymu paremtas Kinijos augimas lėtėja, investuotojai stengiasi atsikratyti juaniu denominuoto turto, sudarydami spaudimą valiutai kristi žemyn. Kinijos rezervai, naudojami valiutos stabilizavimui nuo rugpjūčio mažėja 100-150 mlrd. JAV dolerių per mėnesį. Daugelis investuotojų baiminasi, kad sparčiai senkant valiutos rezervams, juanis neatlaikys rinkos spaudimo, o ženklus nuvertėjimas sukels dar didesnę paniką.

Centrinių bankų pinigų politika pranašauja tolimesnius akcijų svyravimus. Lėtėjant ekonomikai, investuotojai vis labiau tikisi didesnio monetarinio stimulo iš ECB, Japonijos centrinio banko ir lėtesnio palūkanų kėlimo JAV ir D. Britanijoje. Akcijos, kurių kainos tiesiogiai priklauso nuo palūkanų normos, instinktyviai reaguoja į menkiausius centrinių bankų politikos pokyčius. Netikėti sprendimai, ir net griežti vadovų pasisakymai gali išprovokuoti staigų akcijų kritimą bei padidinti rinkų svyravimų tikimybę.

Mažėjantis pelningumas. Perkant įmonės akcijas, investuotojai gauna teisę į dalį bendrovių pelno. Tačiau stagnuojant ekonomikai verslo pajamų ir pelningumo rodikliai pakrypo žemyn. 2015 metais JAV S&P 500 indekso įmonių pelningumas neaugo, o didžiausių Europos įmonių, įtrauktų į STOXX 600 akcijų indeksą, pelnas krito beveik 5 proc. Todėl investuotojai, pripratę prie ženkliai didesnės investicijų grąžos pardavinėja akcijas pigiau. Jei pelningumas toliau kris, matysime vis daugiau korekcijų akcijų rinkose.

Akcijų rinkos šokdina ir gyventojus. Pirmiausia, pokyčius jaučia pensijų fondai. Daugiau negu trečdalis Lietuvos gyventojų taupo II pakopos investiciniuose pensijų fonduose. Bendras šių fondų valdomas turtas šiuo metu sudaro virš 2 mlrd. eurų. Iš šių lėšų beveik 40 proc. yra investuota į akcijas. Natūralu, kad kaupiantieji netrykšto džiaugsmu, stebėdami naujausias fondų rezultatų ataskaitas. Tačiau panikuoti neverta, kadangi pensijų kaupimas yra ilgalaikis procesas. Nepaisant trumpalaikių svyravimų nuo 1970 metų MSCI pasaulio akcijų indeksas vidutiniškai per metus atneša 7,5 proc. grąžą. Kadangi kaupimas pensijai vyksta ne vienerius metus, geriausi rezultatai yra pasiekiami fonduose taupant iki pat senatvės. O artėjant pensijos amžiui, rekomenduotina sukauptus pinigus perkelti į saugesnius fondus. Be to, Lietuvoje aktyvių akcijos rinkos dalyvių yra pakankamai mažai, o štai paskolas arba indėlius turinčių yra dauguma. Rinkų kritimai dėl ekonomikos lėtėjimo paprastai sutampa su mažėjančiomis palūkanomis. Dėl neigiamo EURIBOR ir vykdomos ECB skatinamosios politikos būsto paskolos gyventojams yra ir kurį laiką išliks rekordiškai pigios. Mažesnės palūkanos atveria naujas galimybes būsto rinkai ir gyventojams, planuojantiems naujus pirkimus. Tik skolintis reikia atsakingai, nepamirštant, kad palūkanos ateityje kils. Iš kitos pusės, bankuose laikomi indėliai „neuždirba“ palūkanų, todėl verta pagalvoti apie platesnius taupymo ir investavimo produktus, diversifikuojant asmenines santaupas.

Povilas Stankevičius

Analitikas

Ekonominių tyrimų departamentas | DNB Rinkų tarnyba

Tel. +370 698 52027, povilas.stankevicius@dnb.lt